

Հավելված 1
Արդարադատության ակադեմիայի
կառավարման խորհրդի 2023 թվականի
օգոստոսի 11-ի թիվ ԿԽ-010/23/1 որոշման

ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐ
ՀԱՎԱԿՈՒՌՈՒՊՑԻՈՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԴԱՏԱՎՈՐՆԵՐԻ ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐԻ
ՀԱՎԱԿՆՈՐԴՆԵՐԻ (ՔՐԵԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱՑՄԱՄԲ) 2023 ԹՎԱԿԱՆԻ
ՑՈՒՑԱԿՈՒՄ ԸՆԴԳՐԿՎԱԾ ԱՆՁԱՆՑ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ

I. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

1. Ուսուցման սույն ծրագիրը (այսուհետ՝ Ծրագիր) ներառում է Հակակոռուպցիոն դատարանի դատավորների թեկնածուների (քրեական մասնագիտացմամբ) 2023 թվականի ցուցակում ընդգրկված անձանց (այսուհետ՝ Ունկնդիրներ) մասնագիտական պատրաստման կրթական չափորոշիչները, ուսուցման ձևը, ուսումնառության ժամաքանակը և ժամկետները, գնահատման եղանակը, ինչպես նաև դասավանդվող առարկայական կուրսերի համառոտ նկարագիրը:
2. Ծրագիրը մշակվել է Արդարադատության ակադեմիայի կողմից՝ «Արդարադատության ակադեմիայի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի պահանջներին համապատասխան:
3. Ծրագիրը նպատակաուղղված է Ունկնդիրների մոտ Հակակոռուպցիոն դատարանի դատավորի պաշտոնում գործելու համար անհրաժեշտ կարողությունների, հմտությունների ձևավորմանը, մասնագիտական գիտելիքների ծավալի ընդլայնմանը հետևյալ ոլորտներում.

1) ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՈԼՈՐՏ

Մասնագիտական պատրաստման գործընթացը վերաբերում է դատավորի էթիկայի, վարքագծի կանոնների և գործունեության գնահատման, հանրային ծառայության ոլորտում կոռուպցիայի դեմ պայքարի արդի հարցերի, դատական նիստի վարման և դատական ակտի մշակման հմտությունների վերաբերյալ Ունկնդիրների գիտելիքների ընդլայնմանը:

2) ՀԱՏՈՒԿ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՈԼՈՐՏ

Մասնագիտական պատրաստման գործընթացը վերաբերում է հակակոռուպցիոն ոլորտում քրեական իրավունքի և դատավարության արդի հիմնահարցերին: Ուսուցման գործընթացը նպատակաուղղված է կոռուպցիոն հանցագործությունների էության, առանձնահատկությունների, որակման հիմնախնդիրների, քրեական պատասխանատվությունը և պատիժը բացառող հանգամանքների, պատժի

ինստիտուտի և պատիժ նշանակելու վերաբերյալ հարցերի, քրեական դատավարության տարբեր փուլերում ծագող հիմնախնդիրների, դրանց վերաբերյալ միջազգային համաձայնագրերի կիրառման հիմնահարցերի, դրանց կապակցությամբ ՀՀ սահմանադրական դատարանի, ՀՀ վճռաբեկ դատարանի և ՄԻԵԴ իրավական դիրքորոշումների ու արդի այլ հիմնահարցերի վերաբերյալ Ունկնդիրների գիտելիքների ծավալի ընդլայնմանը, անհրաժեշտ հմտությունների ու կարողությունների ձևավորմանը:

4. Ծրագիրն իրականացվում է առկա ուսուցման ձևով՝ լսարանային ուսուցման և փորձաշրջանի եղանակներով:
5. Լսարանային ուսուցումն իրականացվում է ընդհանուր և հատուկ մասնագիտական դասընթացների մոդուլների հիման վրա:
6. Փորձաշրջանը կազմակերպվում է անհատական ծրագրին համապատասխան, որում ընդգրկվում են փորձաշրջանի ընթացքում պարտադիր կատարման ենթակա առաջադրանքներ: Փորձաշրջանի մեկ օրվա տևողությունը 10 ակադեմիական ժամ է: Փորձաշրջանի ընդհանուր ժամաքանակը սահմանվում է 150 ակադեմիական ժամ: Փորձաշրջանի ավարտին յուրաքանչյուր Ունկնդիր գնահատվում է դրական կամ բացասական:
7. Ուսումնառության ընդհանուր ժամաքանակը Ունկնդիրների համար սահմանվում է 120 ակադեմիական ժամ:
8. Ուսումնառության տևողությունը սահմանվում է 2023թ. օգոստոսի 21-ից հոկտեմբերի 6-ը՝ ներառյալ փորձաշրջանը:

II. Ուսումնառության ժամանակային կառուցվածքը

Տևողությունը	Դասընթացների ժամաքանակ	Քննաշրջանի ժամաքանակ	Փորձաշրջանի ժամաքանակ	Ընդհանուր ժամաքանակ
Օգոստոսի 21-ից հոկտեմբերի 06-ը	3 շաբաթ 120 ժամ (5 դասընթաց) (Օգոստոսի 21-ից սեպտեմբերի 08-ը)	4 ժամ (2 քննություն) Սեպտեմբերի 14	4 շաբաթ 150 ժամ Սեպտեմբերի 11-ից հոկտեմբերի 06-ը	274 ժամ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ	120 ժամ	4 ժամ	150 ժամ	274 ժամ

III. ԴԱՍԱՎԱՆԴՎՈՂ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐԻ (ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ) ՑԱՆԿ

1. Ընդհանուր մասնագիտական դասընթացների մոդուլ

№	Դասիչ	Անվանում	Ժ/ք
1.	JC-AC-G-001-23	Դատավորի էթիկա, վարքագծի կանոններ և գործունեության գնահատում	6
2.	JC-AC-G-002-23	Հանրային ծառայության ոլորտում կոռուպցիայի դեմ պայքարի արդի հարցեր	8
3.	JC-AC-G-003-23	Դատական նիստի վարման և դատական ակտի մշակման հմտություններ	6
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ			20

2. Հատուկ մասնագիտական դասընթացների մոդուլներ

№	Դասիչ	Անվանում	Ժ/ք
4.	JC-AC-CR-001-23	Քրեական իրավունքի արդի հարցեր	40
5.	JC-AC-CR-002-23	Քրեական վարույթի արդի հարցեր	60
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ			100

**IV. ԴԱՍԱՎԱՆԴՎՈՂ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐԻ (ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ)
ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ**

1. JC-AC-G-001-23. Դատավորի էթիկա, վարքագծի կանոններ և գործունեության գնահատում

Դասընթացը պայմանավորված է դատավորի էթիկայի, վարքագծի կանոնների և գործունեության գնահատման ոլորտում նոր իրավակարգավորումներով սահմանված չափանիշների ներկայացման, այս ոլորտում գիտելիքների ծավալի ընդլայնման և կատարելագործման անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացի շրջանակում քննարկման առարկա կդառնան դատավորի էթիկայի կանոնները, գործունեության գնահատման չափանիշները, դատավորի վարքագծի կանոններն ինչպես ի պաշտոնե գործելիս, այնպես էլ ցանկացած գործունեություն իրականացնելիս և բոլոր հանգամանքներում, հատուկ անդրադարձ կկատարվի դատավորի ինքնաբացարկի հիմքերին, դրանց կիրառման առանձնահատկություններին, ինչպես նաև զանգվածային լրատվության միջոցների հետ և այլ շփումներում դատավորի վարքագծի առանձնահատկություններին:

Գնահատումն իրականացվում է գրավոր եղանակով՝ JC-AC-G-002-23 դասընթացի հետ համատեղ:

2. JC-AC-G-002-23. Հանրային ծառայության ոլորտում կոռուպցիայի դեմ պայքարի արդի հարցեր

Դասընթացը պայմանավորված է հանրային ծառայության ոլորտում կոռուպցիայի դեմ պայքարի ոլորտում գիտելիքների ծավալի ընդլայնման անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է Հայաստանի Հանրապետությունում հանրային ծառայության ոլորտում կոռուպցիոն երևույթներին, դրանց դեմ տարվող պայքարի ընդհանուր իրավիճակին, հակակոռուպցիոն պայքարի իրավական (ներպետական և միջազգային, այդ թվում՝ ԵԽ Կոռուպցիայի դեմ պայքարի պետությունների խմբի (ԳՐԵԿՈ) և ԵԽ Փողերի լվացման և ահաբեկչության ֆինանսավորման դեմ պայքարի միջոցառումների գնահատման փորձագետների հանձնախմբի (ՄԱՆԻՎԱԼ) հանձնարարականները) և ինստիտուցիոնալ շրջանակներին (ներպետական և միջազգային, այդ թվում՝ ԳՐԵԿՈ և ՄԱՆԻՎԱԼ գործունեությունը), համապատասխան այլ շահագրգիռ կողմերի (հասարակական կազմակերպությունների, ՋԼՄ-ների) մասնակցության և պետության կողմից ձեռնարկվող միջոցառումներին, դատավորների բարեվարքությանը վերաբերող արդի խնդիրներին, այդ թվում՝ հայտարարագրերին վերաբերող հարցերը:

Գնահատումն իրականացվում է գրավոր եղանակով՝ JC-AC-G-001-23 դասընթացի հետ համատեղ:

3. JC-AC-G-003-23. Դատական նիստի վարման և դատական ակտի մշակման հմտություններ

Դասընթացը պայմանավորված է դատական քննության անցկացման, դատական ակտի մշակման հմտությունների վերաբերյալ Ունկնդիրների ելակետային գիտելիքների ծավալն ընդլայնելու և դրանք պատշաճ կենսագործելու, դատական ակտերի կառուց-

վաճքին և բովանդակությանը ներկայացվող պահանջների վերաբերյալ գիտելիքների ընդլայման կարողություններ ու հմտություններ ձևավորելու անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է՝

- դատարանի կողմից գործը վարույթ ընդունելու, նախնական դատալսումների ընթացքում ծագող գործնական հարցերը,
- հիմնական դատաքննության անցկացման ձևին, այդ թվում՝ դատական նիստի ընթացակարգի պահպանմանը, նյութերի հետազոտմանը, միջնորդություններին արձագանքմանը, ինչպես նաև դատական ակտի կայացմանը վերաբերող գործնական հարցերը,
- դատական վարույթների ընթացքում դատարանի կողմից կայացվող դատական ակտերին ներկայացվող կառուցվածքային և բովանդակային պահանջների վերաբերյալ գործնական հարցերը:

Գնահատումն իրականացվում է գրավոր եղանակով՝ JC-AC-CR-001-23 և JC-AC-CR-002-23 դասընթացների հետ համատեղ:

4. JC-AC-CR-001-23. Քրեական իրավունքի արդի հարցեր

Դասընթացը պայմանավորված է քրեական իրավունքի, մասնավորապես՝ հակա-կոռուպցիոն ոլորտում իրականացված և իրականացվող բարեփոխումների, քրեական օրենսգրքի նորմերի գիտական վերլուծության ու կիրառման արդյունքում բացահայտված թերությունները հաղթահարելու, քրեական իրավունքի տեսության և օրենսդրության ժամանակակից միտումներին համահունչ հայեցակարգային նոր կառուցակարգերի ու ինստիտուտների, վիճահարույց հարցերի շուրջ ՄԻԵԴ, ՀՀ սահմանադրական դատարանի, ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ակտերում արտահայտված իրավական դիրքորոշումների վերաբերյալ գիտելիքներ հաղորդելու, ինչպես նաև դրանք գործնականում կիրառելու կարողություններ ձևավորելու անհրաժեշտությամբ:

Դասընթացը ներառում է՝

- ՀՀ քրեական նոր օրենսդրության սկզբունքները, դրանց էությունը,
- քրեական պատասխանատվության ընդհանուր պայմանները, հիմքը,
- հանցագործությունների որակման իմացաբանական հիմունքները,
- «Հանցանք» հասկացությունը,
- ըստ հանցակազմի տարրերի (օբյեկտ, օբյեկտիվ կողմ, սուբյեկտ, սուբյեկտիվ կողմ) հանցագործությունների որակման առանձնահատկությունները,
- չավարտված հանցավոր գործունեության և հանցագործությունից կամովին հրաժարվելու դեպքում հանցագործությունների որակման հիմնախնդիրները,
- հանցագործությունների բազմակիության դեպքում հանցագործությունների որակման և եզակի բարդ հանցագործություններից դրանց սահմանազատման հիմնախնդիրները,
- քրեաիրավական նորմերի մրցակցության (բովանդակային և տեմպորալ) դեպքում հանցագործությունների որակման հիմնախնդիրները,
- ՀՀ քրեական օրենսգրքի Հավելված 1-ով նախատեսված կոռուպցիոն հանցագործությունների ցանկով սահմանված հանցակազմերի ճշգրիտ որակման հիմնահար-

ցերը, հարակից հանցակազմերը միմյանցից սահմանազատելու հիմնախնդիրները և դրանց լուծման ոլորտում օրենսդրական ու իրավակիրառ փորձը,

- հանցակցությամբ կատարվող հանցագործությունների որակման հիմնախնդիրները, մասնավորապես՝ հանցակիցների տեսակների և հանցակցության ձևերի տարանջատման հիմնահարցերը և հանցակցության ձևերի որակման առանձնահատկությունները, հանցակցի սահմանազանցման, հանցակցի կողմից հանցագործությունից կամովին հրաժարվելու, չհաջողված հանցակցության որակման, հատուկ սուբյեկտով հանցագործություններում հանցակցության որակման հիմնահարցերը, ինչպես նաև հանցագործության միջնորդավորված կատարման որակման հիմնախնդիրներն ու առնչակցությունը հանցակցությունից սահմանազատելու և որակելու հիմնահարցերը,
- բլանկետային նորմերով և արժեքավորվող հատկանիշներով հանցագործությունների որակման առանձնահատկությունները,
- արարքի հանցավորությունը, քրեական պատասխանատվությունը և պատիժը բացառող հանգամանքները, պատժի ինստիտուտին և պատիժ նշանակելուն առնչվող հարցերը,
- քրեական պատասխանատվությունը և պատիժը բացառող հանգամանքներին առնչվող հարցերը,
- քրեական իրավունքի, մասնավորապես՝ ՄԻԵԿ-ով երաշխավորված իրավունքների պաշտպանության վերաբերյալ ՄԻԵԴ իրավական դիրքորոշումները, ՀՀ նկատմամբ դրա կիրառման հարցերը, ՀՀ ստանձնած միջազգային պարտավորությունների բովանդակությունը (այդ թվում՝ Միավորված ազգերի կազմակերպության՝ մարդու իրավունքների վերաբերյալ հիմնական պայմանագրերը, դրանց կիրառման առանձնահատկությունները, «Քաղաքական և քաղաքացիական իրավունքների մասին» միջազգային դաշնագրում ամրագրված իրավունքները, դրանց՝ ներպետական օրենսդրությունում կիրառելիության և Կամընտիր արձանագրությամբ հասանելի դարձած ընթացակարգերի հարցերը),
- կոռուպցիոն բնույթի հանցագործությունների վերաբերյալ հաղորդում ներկայացնող անձանց պաշտպանության և ազդարարման համակարգի էությունը, առանձնահատկությունները:

Դասընթացը նախատեսված է քրեաիրավական մասնագիտացմամբ Ունկնդիրների մասնագիտական պատրաստման համար:

Գնահատումն իրականացվում է գրավոր եղանակով՝ JC-AC-CR-002-23 և JC-AC-G-003-23 դասընթացների հետ համատեղ:

5. JC-AC-CR-002-23. Քրեական վարույթի արդի հարցեր

Դասընթացն անհրաժեշտ է քրեական վարույթի նոր իրավական զարգացումների, քրեական դատավարության օրենսգրքի նորմերի գիտական վերլուծության և կիրառման արդյունքում բացահայտված թերությունները հաղթահարելու, քրեական դատավարության տեսության ու օրենսդրության ժամանակակից միտումներին համահունչ հայեցակարգային նոր կառուցակարգերի ու ինստիտուտների, ՀՀ մասնակցությամբ միջազգա-

յին պայմանագրերի կիրառման գործնական հարցերի, վիճահարույց հարցերի շուրջ ՄԻԵԴ, ՀՀ սահմանադրական դատարանի, ՀՀ վճռաբեկ դատարանի ակտերում արտահայտված իրավական դիրքորոշումների, ՀՀ քրեական դատավարության նոր օրենսգրքի սահմանված իրավակարգավորումների էության և տրամաբանության վերաբերյալ գիտելիքներ հաղորդելու, ինչպես նաև դրանք գործնականում կիրառելու կարողություններ ձևավորելու համար:

Դասընթացը ներառում է՝

- քրեական դատավարության օրենսգրքի նպատակը և առանձնահատկությունները,
- քրեական հետապնդումը բացառող հանգամանքները,
- քրեական վարույթի սկզբունքները,
- ապացույցները և ապացուցման գործընթացի հիմնախնդիրները քրեական դատավարությունում,
- գույքային հայցի լուծման, դատական ծախսերի վերականգնման և իրեղեն ապացույցների տնօրինման հիմնախնդիրները,
- դատաքննությունն առաջին ատյանում, դատական քննության անցկացման հմտությունները, (նախնական դատալսումները, հիմնական դատալսումները, լրացուցիչ դատալսումները և դատավճիռ կայացնելը),
- մինչդատական վարույթի նկատմամբ դատական վերահսկողության արդի հարցերը,
- մինչդատական ակտերի նկատմամբ դատական վերահսկողության հասկացությունը, դասակարգումը,
- ձերբակալման իրավաչափության վերաբերյալ դատական վերահսկողության արդի հարցերը,
- խափանման միջոցի տեսակներն ըստ ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքի: Կալանքի և այլընտրանքային խափանման միջոցների կիրառման առանձնահատկությունները և իրավաչափությունը,
- տնային կալանք, վարչական հսկողություն և պաշտոնավարման կասեցում այլընտրանքային խափանման միջոցները,
- մինչդատական վարույթի ընթացքում ազատության իրավունքի սահմանափակման հիմնախնդիրների վերաբերյալ ՀՀ Սահմանադրական դատարանի և ՀՀ վճռաբեկ դատարանի իրավական դիրքորոշումները,
- օպերատիվ-հետախուզական գործունեության արդյունքում ստացված տվյալների օգտագործման հիմնախնդիրները,
- գաղտնի քննչական գործողությունները, դրանց կատարման հիմքն ու պայմանները,
- վերանայման վարույթների առանձնահատկությունները,
- ՀՀ քրեական դատավարության առանձին ինստիտուտների վերաբերյալ ՀՀ սահմանադրական դատարանի և ՀՀ վճռաբեկ դատարանի իրավական դիրքորոշումները և դրանց կիրառման հիմնախնդիրները,
- քրեական դատավարության ոլորտում ՄԻԵԿ-ով երաշխավորված իրավունքների պաշտպանության անհրաժեշտ երաշխիքների ապահովման հիմնախնդիրները, դրանց վերաբերյալ ՄԻԵԴ իրավական դիրքորոշումները և ՀՀ-ում դրանց կիրառման հիմնահարցերը,

- ՀՀ մասնակցությամբ միջազգային պայմանագրերի կիրառման գործնական հարցերը (այդ թվում՝ ՄԱԿ-ի Մարդու իրավունքների վերաբերյալ հիմնական պայմանագրերի և դրանց կիրառման առանձնահատկությունների, «Քաղաքական և քաղաքացիական իրավունքների մասին» միջազգային դաշնագրում ամրագրված իրավունքների, ինչպես նաև ներպետական օրենսդրության մեջ դրանց կիրառելիության և Կամընտիր արձանագրությամբ հասանելի դարձած ընթացակարգերի հարցերը),
- մեղադրյալի բացակայությամբ իրականացվող վարույթը,
- համաձայնեցման և համագործակցության վարույթները քրեական դատավարությունում:

Դասընթացը նախատեսված է քրեաիրավական մասնագիտացմամբ Ոսկնդիրների մասնագիտական պատրաստման համար:

Գնահատումն իրականացվում է գրավոր եղանակով՝ JC-AC-CR-001-23 և JC-AC-G-003-23 դասընթացների հետ համատեղ: